

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

27. april 2017*

»Præjudiciel forelæggelse — vandrende arbejdstagere — social sikring — lovgivning, der finder anvendelse — forordning (EØF) nr. 1408/71 — artikel 14, stk. 2, litra a) — forordning (EØF) nr. 574/72 — artikel 12a, stk. 1a — aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund — sejlene personel — arbejdstagere, der er udstationeret i en anden medlemsstat — schweizisk filial — E 101-attest — beviskraft«

I sag C-620/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) ved afgørelse af 6. november 2015, indgået til Domstolen den 23. november 2015, i sagen:

A-Rosa Flussschiff GmbH

mod

Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales d'Alsace (Urssaf), som er indtrådt i de rettigheder, der tilkommer Urssaf du Bas-Rhin,

Sozialversicherungsanstalt des Kantons Graubünden

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne E. Regan, A. Arabadjiev, C.G. Fernlund og S. Rodin,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe

justitssekretær: fuldmægtig V. Giacobbo-Peyronnel,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 5. oktober 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— A-Rosa Flussschiff GmbH ved Rechtsanwalt M. Schlingmann

— Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale og d'allocations familiales d'Alsace (Urssaf), som er indtrådt i de rettigheder, der tilkommer Urssaf du Bas-Rhin, ved avocat J.-J. Gatineau

* Processprog: fransk.

- den franske regering ved D. Colas og C. David, som befuldmægtigede
- den belgiske regering ved M. Jacobs, L. Van den Broeck og J. Van Holm, som befuldmægtigede
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vláčil, som befuldmægtigede
- Irland ved G. Hodge, E. Creedon og A. Joyce, som befuldmægtigede, bistået af adviser N. Donnelly
- den cypriotiske regering ved N. Ioannou, som befuldmægtiget
- Europa-Kommissionen ved D. Martin, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. januar 2017, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 14, stk. 2, litra a), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og artikel 12a, stk. 1a, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997, L 28, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 647/2005 af 13. april 2005 (EUT 2005, L 117, s. 1) (herefter henholdsvis »forordning nr. 1408/71« og »forordning nr. 574/72«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem på den ene side A-Rosa Flussschiff GmbH (herefter »A-Rosa«) og på den anden side Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (URSSAF) d'Alsace (institution for opkrævning af bidrag til social sikring og familiedydelser i Alsace), som er indtrådt i de rettigheder, der tilkommer Urssaf du Bas-Rhin (Frankrig), og Sozialversicherungsanstalt des Kantons Graubünden (socialsikringsinstitution i kantonen Graubünden, Schweiz, herefter »den schweiziske socialsikringsinstitution«) vedrørende en efteropkrævning, som URSSAF har tilstillet A-Rosa for manglende betaling af bidrag til den franske sociale sikringsordning i perioden fra den 1. april 2005 til den 30. september 2007.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 1408/71

- 3 Artikel 13-17a i forordning nr. 1408/71 var indeholdt i forordningens afsnit II med overskriften »Bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes«.

4 Efter i stk. 1 at have opstillet reglen om, at personer, der er omfattet af denne forordning, i princippet alene er undergivet lovgivningen i én medlemsstat, havde nævnte artikel 13 følgende ordlyd:

»2. Med forbehold af artikel 14-17:

a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller sin bopæl på en anden medlemsstats område

[...]«

5 Forordningens artikel 14 med overskriften »Særlige regler, der finder anvendelse på personer, bortset fra søfolk, som har lønnet beskæftigelse« bestemte:

»Reglen i artikel 13, stk. 2, litra a), finder anvendelse under iagttagelse af følgende undtagelser og særregler:

1) a) en person, der på en medlemsstats område har lønnet beskæftigelse for en virksomhed, hvortil han normalt er knyttet, og som af denne virksomhed udsendes til en anden medlemsstats område for dér at udføre et arbejde for denne virksomheds regning, er fortsat omfattet af lovgivningen i den førstnævnte medlemsstat, forudsat at varigheden af dette arbejde ikke påregnes at overstige ét år, og at han ikke udsendes for at afløse en anden person, hvis udstationeringsperiode er udløbet

[...]

2) For en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, afgøres spørgsmålet om, hvilken lovgivning han er omfattet af, efter følgende regler:

a) en person, der hører til det kørende, sejlene eller flyvende personel i en virksomhed, som for andres eller for egen regning foretager international befordring af passagerer eller gods ad jernbane, landevej, luftvejen eller i indenrigs skibsfart, og som har sit hjemsted på en medlemsstats område, er omfattet af sidstnævnte stats lovgivning med følgende begrænsninger:

i) en person, der er beskæftiget af en filial eller af en fast repræsentation, som den pågældende virksomhed har i en anden medlemsstat end den, hvor virksomheden har sit hjemsted, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område den nævnte filial eller faste repræsentation er beliggende.

[...]«

6 Forordningens artikel 80, stk. 1, bestemte:

»Den Administrative Kommission for Vandrende Arbejdstageres Sociale Sikring, i det følgende benævnt »den administrative kommission«, der er oprettet under Kommissionen, består af en regeringsrepræsentant for hver af medlemsstaterne, eventuelt bistået af tekniske rådgivere [...]«

7 I medfør af artikel 81, litra a), i forordning nr. 1408/71 har den administrative kommission til opgave at behandle ethvert administrativt spørgsmål eller fortolkningsspørgsmål, der opstår i forbindelse med bestemmelserne i denne forordning.

8 Forordningens artikel 84a, stk. 3, bestemte:

»Hvis fortolkningen eller anvendelsen af denne forordning giver anledning til vanskeligheder, som kan bringe rettighederne for en af forordningen omfattet person i fare, kontakter institutionen i den kompetente stat eller i den stat, hvor den pågældende har bopæl, institutionen eller institutionerne i den eller de øvrige berørte medlemsstater. Findes der ikke en løsning inden for en rimelig frist, kan de pågældende myndigheder forelægge sagen for Den Administrative Kommission.«

9 Forordning nr. 1408/71 blev med virkning fra den 1. maj 2010 ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT 2004, L 166, s. 1).

Forordning nr. 574/72

10 Under overskriften »Gennemførelse af forordningens bestemmelser om, hvilken lovgivning der skal anvendes« fastsatte afsnit III i forordning nr. 574/72 de nærmere regler til gennemførelse af artikel 13-17 i forordning nr. 1408/71.

11 Navnlig bestemte artikel 12a, stk. 1a, i forordning nr. 574/72, at den institution, der var udpeget af den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvis lovgivning fortsat fandt anvendelse i medfør af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, var forpligtet til at udstede en attest, kaldet E 101-attesten, hvori det bekræftedes, at den pågældende arbejdstager var omfattet af denne lovgivning.

12 Forordning nr. 574/72 blev med virkning fra den 1. maj 2010 ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 (EUT 2009, L 284, s. 1).

Den Administrative Kommissions afgørelse nr. 181 af 13. december 2000

13 I henhold til artikel 81, litra a), i forordning nr. 1408/71 har Den Administrative Kommission vedtaget afgørelse nr. 181 af 13. december 2000 om fortolkning af artikel 14, stk. 1, artikel 14a, stk. 1 og artikel 14b, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1408/71 (EFT 2001, L 329, s. 73).

14 Det fremgår af denne afgørelses punkt 6, at »[b]lanket E 101 [helst skal] udstedes inden påbegyndelsen af den pågældende periode; den kan imidlertid ligeledes udstedes i løbet af denne periode eller endog efter periodens udløb, og i så fald har blanketten tilbagevirkende kraft«.

15 Nævnte afgørelses punkt 7 har følgende ordlyd:

»Forpligtelsen til samarbejde som omhandlet i afgørelsens punkt 5, litra d), indebærer ligeledes, at

a) den kompetente institution i det land, hvorfra arbejdstageren udsendes, foretager en korrekt bedømmelse af de faktiske omstændigheder, som er relevante for anvendelsen af artikel 14, stk. 1, artikel 14a, stk. 1, og artikel 14b, stk. 1 og 2, i forordning [...] nr. 1408/71 samt artikel 11 og artikel 11a i forordning [...] nr. 574/72, og følgelig indestår for rigtigheden af de oplysninger, der er anført på blanket E 101

b) den kompetente institution i beskæftigelsesstaten og i alle andre medlemsstater anser sig for bundet af blanket E 101, så længe blanketten ikke er tilbagekaldt eller erklæret ugyldig af den kompetente institution i det land, hvorfra arbejdstageren udsendes

c) den kompetente institution i det land, hvorfra arbejdstageren udsendes, på ny overvejer, om denne blanket er blevet udstedt på et korrekt grundlag, og i givet fald tilbagekalder blanketten, såfremt den kompetente institution i beskæftigelseslandet udtrykker tvivl med hensyn til rigtigheden af de faktiske omstændigheder, som ligger til grund for blanketten.«

16 Samme afgørelses punkt 9 fastsætter:

»Såfremt der fortsat er uenighed mellem de berørte kompetente institutioner, kan de hver især via deres regeringsrepræsentant forelægge et notat for den administrative kommission, som skal behandles på det første møde efter den 20. dag efter, at det pågældende notat er blevet forelagt, med henblik på at nå frem til samme opfattelse i spørgsmålet om, hvilken lovgivning der i det pågældende tilfælde skal finde anvendelse.«

EF-Schweiz-aftalen

17 Artikel 8 i aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer, som blev undertegnet i Luxembourg den 21. juni 1999 og godkendt på Det Europæiske Fællesskabs vegne ved afgørelse 2002/309/EF, Euratom, truffet af Rådet og Kommissionen, for så vidt angår aftalen om videnskabeligt og teknologisk samarbejde, den 4. april 2002 om indgåelse af syv aftaler med Det Schweiziske Forbund (EFT 2002, L 114, s. 1, herefter »EF-Schweiz-aftalen«), bestemmer:

»De kontraherende parter fastlægger i overensstemmelse med bilag II samordningen af socialsikringsordningerne [...]«

18 Bilag II til EF-Schweiz-aftalen vedrørende koordinering af de sociale sikringsordninger fastsatte følgende i artikel 1:

»1. De kontraherende parter er enige om på området for koordineringen af de sociale sikringsordninger at anvende de fællesskabsakter, som der henvises til i, og som ændres ved, del A i dette bilag, eller tilsvarende bestemmelser.

2. Udtrykket »medlemsstat(er)«, der er anført i de akter, som der henvises til i del A i dette bilag, anses for at finde anvendelse på Schweiz ud over de stater, der er omfattet af de pågældende fællesskabsakter.«

19 Nævnte bilags del A henviser bl.a. til forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72.

20 Ved afgørelse nr. 1/2012 vedtaget den 31. marts 2012 af Det Blandede Udvalg nedsat i henhold til EF-Schweiz-aftalen om erstatning af bilag II til aftalen om koordinering af sociale sikringsordninger (EUT 2012, L 103, s. 51), som trådte i kraft den 1. april 2012, er del A i nævnte bilag blevet ajourført og henviser nu til forordning nr. 883/2004 og nr. 987/2009.

21 Faktiske omstændigheder, der ligger før denne afgørelses ikrafttræden, såsom de faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen, er imidlertid »vedrørende tidligere tilfælde« fortsat reguleret ved forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72 i henhold til del A, punkt 3 og 4, i bilag II til EF-Schweiz-aftalen, som ændret ved afgørelse nr. 1/2012, som stadig henviser til forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 22 A-Rosa, hvis hovedsæde er beliggende i Tyskland, driver bl.a. to krydstogtskibe på Rhône (Frankrig) og Saône (Frankrig), og om bord på disse skibe er ansat henholdsvis 45 og 46 sæsonarbejdere, som er statsborgere i andre medlemsstater end Frankrig, til at tage sig af hotelopgaver. De to skibe sejler udelukkende på de franske indre vandveje.
- 23 A-Rosa har en filial i Schweiz, hvis virksomhed består i at varetage alle opgaver, der vedrører skibenes aktiviteter, drift og administration samt personaleopgaver, dvs. opgaver i forhold til det personale, der arbejder på skibene. I denne henseende er alle ovennævnte sæsonarbejders ansættelseskontrakter underlagt schweizisk ret.
- 24 Efter en kontrol af disse to skibe foretaget den 7. juni 2007 fastslog URSSAF, at der forelå uregelmæssigheder i den sociale dækning af de arbejdstagere, der udførte hotelopgaver. Denne konstatering gav anledning til, at A-Rosa den 22. oktober 2007 blev tilstillet en efteropkrævning på 2 024 123 EUR for restancer for sociale sikringsbidrag til den franske sociale sikringsordning i perioden fra den 1. april 2005 til den 30. september 2007.
- 25 Under disse kontrolbesøg fremlagde A-Rosa i første omgang E 101-attester for 2007, der var udstedt af den schweiziske socialsikringsinstitution i medfør af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71.
- 26 A-Rosa indbragte efteropkrævningen for tribunal des affaires de sécurité sociale du Bas-Rhin (retten i sager om social sikring i Bas-Rhin, Frankrig). Ved dom af 9. februar 2011 fik selskabet ikke medhold i søgsmålet. Nævnte ret fandt nemlig, at A-Rosas virksomhed i det hele var rettet mod det franske område, og at udøvelsen heraf var af sædvanlig, fast og vedvarende karakter, således at A-Rosa ikke kunne påberåbe sig artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, som selskabet havde gjort under sagen, eftersom denne bestemmelse regulerer den særlige situation for udstationering af arbejdstagere.
- 27 A-Rosa iværksatte appel af denne dom ved cour d'appel de Colmar (appeldomstolen i Colmar, Frankrig).
- 28 Ved skrivelse af 27. maj 2011 fremsatte URSSAF en anmodning om tilbagetrækning af E 101-attesterne til den schweiziske socialsikringsinstitution og anførte herved bl.a., at attesterne ikke burde have været udfærdiget på grundlag af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, eftersom de omhandlede skibes virksomhed fast og udelukkende blev udøvet i Frankrig, hvorfor de arbejdstagere, der specifikt var ansat med henblik på at gøre tjeneste om bord herpå, burde have været genstand for periodiske angivelser til de franske sociale sikringsorganer.
- 29 Ved skrivelse af 18. august 2011 besvarede den schweiziske socialsikringsinstitution denne anmodning, idet den bl.a. anførte at have pålagt A-Rosa at afregne socialsikringsbidrag i overensstemmelse med lovgivningen i de respektive lande for de personer, der faktisk kun arbejder i én EU-medlemsstat, ligesom den – henset til, at alle socialsikringsbidrag vedrørende disse personer var blevet beregnet og betalt i Schweiz i 2007 – anmodede URSSAF om at afstå fra at foretage en berigtigelse med tilbagevirkende kraft af disse personers tilhørsforhold til den franske sociale sikringsordning.
- 30 Under appelsagen fremlagde A-Rosa yderligere E 101-attester for 2005 og 2006, der ligeledes var udstedt af den schweiziske socialsikringsinstitution på grundlag af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71.
- 31 Ved dom af 12. september 2013 forkastede cour d'appel de Colmar (appeldomstolen i Colmar) i det væsentlige den af A-Rosa iværksatte appel. Efter at have fastslået, at E 101-attesterne ikke var udstedt i medfør af artikel 14, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71, som var den bestemmelse, A-Rosa hævdede at lægge til grund, men i medfør af forordningens artikel 14, stk. 2, litra a), og at attesterne var blevet fremlagt ad to omgange – i første omgang i forbindelse med URSSAF's kontrol og i anden

omgang efter afgørelsen truffet af tribunal des affaires de sécurité sociale du Bas-Rhin (retten i sager om social sikring i Bas-Rhin) – fastslog nævnte appeldomstol i denne henseende, at de arbejdstagere, hvis løn var genstand for efteropkrævningen, alene udøvede virksomhed på det franske område, således at A-Rosa ikke havde godtgjort, hvilke undtagelser der gjorde det muligt for selskabet at unddrage sig territorialitetsprincippet i artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71.

32 A-Rosa har iværksat appel af denne dom ved den forelæggende ret, Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig). Idet den forelæggende ret lægger konstateringerne fra cour d'appel de Colmar (appeldomstolen i Colmar) til grund, ønsker den oplyst, om en E 101-attest udstedt af den kompetente institution i en medlemsstat på grundlag af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 skal tillægges de virkninger, som i medfør af Domstolens praksis sædvanligvis er knyttet til en sådan attest, såfremt de betingelser, under hvilke den arbejdstager, som er omhandlet i nævnte attest, udøver sin virksomhed på en anden medlemsstats område, åbenbart ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for undtagelsesordningerne i nævnte artikel 14.

33 På denne baggrund har Cour de cassation (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er den virkning, som er knyttet til den E 101-attest, der i henhold til artikel 11, stk. 1, og artikel 12a, stk. 1a, i [forordning nr. 574/72] er udstedt af den institution, der er udpeget af den medlemsstat, hvis socialsikringslovgivning gælder for arbejdstageren, bindende for dels værtsmedlemsstatens institutioner og myndigheder, dels retsinstanser i samme medlemsstat, når det er fastslået, at betingelserne for arbejdstagerens virksomhed åbenbart ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for undtagelsesbestemmelserne i artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1408/71?«

Om det præjudicielle spørgsmål

34 Den forelæggende ret ønsker med spørgsmålet nærmere bestemt oplyst, om artikel 12a, stk. 1a, i forordning nr. 574/72 skal fortolkes således, at en E 101-attest, som i medfør af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 er udstedt af den institution, der er udpeget af en medlemsstats kompetente myndighed, er bindende for såvel socialsikringsinstitutionerne i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres, som denne medlemsstats domstole, selv hvis disse har fastslået, at betingelserne for den pågældende arbejdstagers virksomhed åbenbart ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for nævnte bestemmelse i forordning nr. 1408/71.

35 Indledningsvis bemærkes, at det ifølge Domstolens faste praksis, hvorefter det inden for rammerne af den præjudicielle procedure i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, alene er den nationale ret, der har kompetence til at fastlægge og vurdere hovedsagens faktiske omstændigheder. I denne forbindelse har Domstolen alene kompetence til at udtale sig om fortolkningen eller gyldigheden af EU-retten med hensyn til de faktiske og retlige omstændigheder, som de er beskrevet af den forelæggende ret, med henblik på at give denne de relevante elementer til at afgøre den tvist, som verserer for den (dom af 28.7.2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, præmis 27).

36 Det er således på grundlag af de konstateringer, som den forelæggende ret har foretaget, at nævnte rets spørgsmål, således som dette spørgsmål er omformuleret i nærværende doms præmis 34, skal besvares, uden at der herved tages stilling til spørgsmålet om, hvorvidt de omhandlede arbejdstagere er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 14 i forordning nr. 1408/71, eller spørgsmålet om, hvilken lovgivning der finder anvendelse på disse arbejdstagere.

- 37 Det bemærkes, at E 101-attesten, ligesom det er tilfældet med de materielretlige bestemmelser i artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, har til formål at lette arbejdskraftens frie bevægelighed og den frie udveksling af tjenesteydelser (jf. analogt dom af 26.1.2006, *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 I nævnte attest erklærer den kompetente institution i den medlemsstat, hvor den virksomhed, der beskæftiger de pågældende arbejdstagere, har hjemsted, at dens egen sociale sikringsordning fortsat finder anvendelse på disse arbejdstagere. Som følge af princippet om, at arbejdstagere alene må være tilknyttet én social sikringsordning, indebærer attesten dermed nødvendigvis, at ordningen i den anden medlemsstat ikke kan finde anvendelse (dom af 26.1.2006, *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).
- 39 I denne henseende bemærkes, at ifølge princippet om loyalt samarbejde, der er fastslået i artikel 4, stk. 3, TEU, påhviler det den udstedende institution at foretage en korrekt bedømmelse af de faktiske omstændigheder, der er relevante ved anvendelsen af reglerne om fastlæggelse af, hvilken social sikringslovgivning der skal anvendes, og følgelig at indestå for rigtigheden af oplysningerne i E 101-attesten (dom af 26.1.2006, *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 For så vidt angår den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres, følger det ligeledes af samarbejdsforpligtelserne i medfør af artikel 4, stk. 3, TEU, at disse ikke ville være overholdt – og målene med artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 og artikel 12a, stk. 1a, i forordning nr. 574/72 ikke ville blive nået – såfremt institutionen i nævnte medlemsstat var af den opfattelse, at den ikke var bundet af angivelserne i E 101-attesten, og også henførte disse arbejdstagere under sin egen sociale sikringsordning (jf. analogt dom af 30.3.2000, *Banks m.fl.*, C-178/97, EU:C:2000:169, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 Da E 101-attesten skaber en formodning for, at de pågældende arbejdstagere lovligt er tilknyttet den sociale sikringsordning i den medlemsstat, hvor den virksomhed, som beskæftiger dem, har hjemsted, er attesten bindende for den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdstagerne udfører et arbejde (jf. i denne retning dom af 30.3.2000, *Banks m.fl.*, C-178/97, EU:C:2000:169, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 Den modsatte løsning ville gribe ind i princippet om, at arbejdstagere er tilknyttet én social sikringsordning, og ville gøre det vanskeligt at forudse, hvilken ordning der finder anvendelse, hvilket ville være til skade for retssikkerheden. I de tilfælde, hvor det måtte være vanskeligt at bestemme, hvilken ordning der skal anvendes, ville hver af de kompetente institutioner i de to berørte medlemsstater være tilbøjelig til – til skade for de pågældende arbejdstagere – at antage, at dens egen sociale sikringsordning finder anvendelse på dem (dom af 26.1.2006, *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 Så længe E 101-attesten ikke er tilbagekaldt eller erklæret ugyldig, skal den kompetente institution i den medlemsstat, hvor en arbejdstager udfører et arbejde, derfor tage hensyn til, at den pågældende allerede er undergivet den sociale sikringslovgivning i den medlemsstat, hvor den virksomhed, som beskæftiger den pågældende, har hjemsted, og institutionen må følgelig ikke henføre den pågældende arbejdstager under sin egen sociale sikringsordning (dom af 30.3.2000, *Banks m.fl.*, C-178/97, EU:C:2000:169, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Det påhviler imidlertid den kompetente institution i den medlemsstat, som har udstedt E 101-attesten, på ny at overveje, om udstedelsen er sket på et korrekt grundlag, og i givet fald at tilbagekalde attesten, såfremt den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdstageren udfører et arbejde, udtrykker tvivl med hensyn til rigtigheden af de faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for

nævnte attest, og dermed med hensyn til de deri indeholdte angivelser, navnlig fordi disse ikke er i overensstemmelse med kravene i artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 (jf. analogt dom af 30.3.2000, Banks m.fl., C-178/97, EU:C:2000:169, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).

- 45 Såfremt det ikke lykkes de pågældende institutioner at nå til enighed, navnlig om bedømmelsen af de faktiske omstændigheder, der er relevante i et konkret tilfælde, og dermed om, hvorvidt det pågældende tilfælde er omfattet af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, kan de indbringe spørgsmålet for Den Administrative Kommission (jf. analogt dom af 26.1.2006, Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 Såfremt Den Administrative Kommission ikke kan udvirke, at de kompetente institutioner når frem til samme opfattelse vedrørende den lovgivning, der skal anvendes i det konkrete tilfælde, har den medlemsstat, hvor den pågældende arbejdstager udfører et arbejde, i det mindste den mulighed – uden at dette foregriber den eventuelle adgang til at indbringe spørgsmålet for domstolene i den medlemsstat, som den attestudstedende institution henhører under – at iværksætte en traktatbrudsprocedure i medfør af artikel 259 TEUF, således at Domstolen under en sådan sag får lejlighed til at tage stilling til, hvilken lovgivning der finder anvendelse på nævnte arbejdstager, og dermed til spørgsmålet om rigtigheden af angivelserne i E 101-attesten (dom af 10.2.2000, FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, præmis 58).
- 47 Hvis man anerkendte, at den kompetente nationale institution ved at anlægge sag ved en domstol i den pågældende arbejdstagers værtsmedlemsstat, som institutionen henhører under, kunne opnå at få en E 101-attest erklæret ugyldig, ville det bringe systemet, som er baseret på et loyalt samarbejde mellem medlemsstaternes kompetente institutioner, i fare (dom af 26.1.2006, Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 30).
- 48 Det fremgår af det ovenstående, at så længe en E 101-attest ikke er trukket tilbage eller erklæret ugyldig, skal den lægges til grund i den medlemsstats nationale retsorden, hvor arbejdstageren udfører et arbejde, og er dermed bindende for denne medlemsstats institutioner (jf. i denne retning dom af 26.1.2006, Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 31).
- 49 Det følger heraf, at en domstol i værtsmedlemsstaten ikke er beføjet til at efterprøve gyldigheden af en E 101-attest hvad angår de forhold, som attesten er udstedt på grundlag af (jf. i denne retning dom af 26.1.2006, Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, præmis 32).
- 50 Domstolen har desuden allerede fastslået, at for så vidt som E 101-attesten er bindende for den kompetente institution i værtsmedlemsstaten, er der intet, der kan begrunde, at den person, som anmoder en arbejdstager om tjenesteydelser, undlader at rette sig efter den. Hvis vedkommende er i tvivl om attestens gyldighed, må personen imidlertid underrette den pågældende institution herom (dom af 9.9.2015, X og van Dijk, C-72/14 og C-197/14, EU:C:2015:564, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 51 En E 101-attest, der er udstedt af den kompetente institution i en medlemsstat i medfør af artikel 12a, stk. 1a, i forordning nr. 574/72, er derfor bindende såvel for institutionerne og domstolene i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres, som for den person, der gør brug af arbejdstagernes tjenesteydelser, selv om de omhandlede arbejdstagere ifølge disse institutioner og domstole ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71.
- 52 Den omstændighed, at de pågældende arbejdstagere åbenbart ikke er omfattet af anvendelsesområdet for nævnte artikel 14, kan på ingen måde ændre de foregående betragtninger.
- 53 Eftersom Domstolen i sin praksis har fastslået, hvilken procedure der skal følges med henblik på at løse en eventuel uenighed mellem de omhandlede medlemsstaters institutioner vedrørende gyldigheden eller rigtigheden af en E 101-attest, skal institutionerne i de stater, som skal anvende forordning

nr. 1408/71 og nr. 574/72, herunder Det Schweiziske Forbund, følge denne procedure, selv hvis det viser sig, at betingelserne for de pågældende arbejdstageres virksomhed åbenbart ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for den bestemmelse, der ligger til grund for udstedelsen af E 101-attesten.

- 54 I denne sammenhæng kan de argumenter, som den franske regering og URSSAF har fremført vedrørende ineffektiviteten af denne procedure og nødvendigheden af at forhindre illoyal konkurrence og social dumping, på ingen måde begrunde, at nævnte procedure tilsidesættes, eller a fortiori at der træffes afgørelse om at se bort fra en E 101-attest, der er udstedt af den kompetente institution i en anden medlemsstat.
- 55 Sådanne argumenter kan ikke heller ikke tages til følge med henblik på under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede at ændre Domstolens praksis i denne henseende.
- 56 Indledningsvis bemærkes således, at det fremgår af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at de franske myndigheder i tvisten i hovedsagen hverken har udtømt mulighederne for dialog med den schweiziske socialsikringsinstitution eller endog har forsøgt at forelægge sagen for Den Administrative Kommission, hvorfor de faktiske omstændigheder, der har givet anledning til denne tvist, ikke tjener til at fremhæve de angivelige mangler ved den procedure, der er fastlagt i medfør af Domstolens praksis, eller til at påvise, at det er umuligt at løse eventuelle situationer i forbindelse med illoyal konkurrence eller social dumping, således som generaladvokaten har anført i punkt 75 og 82 i forslaget til afgørelse.
- 57 Dernæst bemærkes, at de retlige principper, der følger af Domstolens praksis vedrørende E 101-attesten, er indarbejdet i afgørelse nr. 181, herunder forpligtelsen til at forelægge eventuelle forskellige opfattelser om, hvilken lovgivning der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for udstedelsen af en E 101-attest, for Den Administrative Kommission.
- 58 EU-lovgiver har desuden i artikel 84a, stk. 3, i forordning nr. 1408/71 bestemt, at hvis fortolkningen eller anvendelsen af forordningen giver anledning til vanskeligheder, som kan bringe rettighederne for en af forordningen omfattet person i fare, skal der først søges en dialog mellem de kompetente institutioner i de berørte medlemsstater, og dernæst bør sagen forelægges for Den Administrative Kommission.
- 59 Endvidere har forordning nr. 987/2009, der nu er gældende, kodificeret Domstolens praksis, idet det heri er fastsat, at E 101-attesten er bindende, og at det alene er den udstedende institution, der har kompetence med hensyn til vurderingen af nævnte attesters gyldighed, og idet den procedure, som den franske regering og URSSAF har anfægtet, udtrykkeligt nævnes som et middel til at løse uenigheder med hensyn til både rigtigheden af de dokumenter, som den kompetente institution i en medlemsstat udsteder, og fastlæggelsen af, hvilken lovgivning der finder anvendelse på den omhandlede arbejdstager.
- 60 I det foreliggende tilfælde har den omstændighed, at den stat, der har udstedt E 101-attesterne, er Det Schweiziske Forbund, og at der dermed ikke kan anlægges et traktatbrudssøgsmaal mod denne stat, således som den franske regering har gjort gældende, endelig ingen betydning for den bindende karakter af de i hovedsagen omhandlede E 101-attester, eftersom EF-Schweiz-aftalen fastsætter sit eget system til bilæggelse af uenigheder mellem de kontraherende parter, således som generaladvokaten har anført i punkt 65 i forslaget til afgørelse.
- 61 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 12a, stk. 1a, i forordning nr. 574/72 skal fortolkes således, at en E 101-attest, som i medfør af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 er udstedt af den institution, der er udpeget af en medlemsstats kompetente myndighed, er bindende for såvel socialsikringsinstitutionerne i den medlemsstat, hvor

arbejdet udføres, som denne medlemsstats domstole, selv hvis disse har fastslået, at betingelserne for den pågældende arbejdstagers virksomhed åbenbart ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for nævnte bestemmelse i forordning nr. 1408/71.

Sagens omkostninger

- ⁶² Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 12a, stk. 1a, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 647/2005 af 13. april 2005, skal fortolkes således, at en E 101-attest, som i medfør af artikel 14, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 118/97, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 647/2005 af 13. april 2005, er udstedt af den institution, der er udpeget af en medlemsstats kompetente myndighed, er bindende for såvel socialsikringsinstitutionerne i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres, som denne medlemsstats domstole, selv hvis disse har fastslået, at betingelserne for den pågældende arbejdstagers virksomhed åbenbart ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for nævnte bestemmelse i forordning nr. 1408/71.

Underskrifter